

Yoğun Bakım Ünitesinde Imogene King' in Kavramsal Sistem Modeline Göre Bir Kalp Cerrahisi Hastasının Hemşirelik Bakımı: Olgu Sunumu

Ayfer Aksuoğlu¹⁺, Safiye Yanmış^{2*} ve Serkan Burç Deşer¹

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Kalp ve Damar Cerrahisi Ana Bilim Dalı, Samsun, Türkiye
²İç Hastalıkları Hemşireliği, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Erzincan, Türkiye

*Sorumlu Yazar: safiyeyanmis61@gmail.com

+Konuşmacı: ayfer_55@hotmail.com

Sunum Tipi: Sözel Sunum / Tam Metin

Özet – King' in Kavramsal Sistem Modeli ile bireyin kendi bakımına katılımı sağlanmakta, yapabileceği kısa ve uzun vadeli hedefler, bu hedeflere ne derece ulaşıldığı ve hedeflere ulaşmadaki eksiklikler belirlenmektedir. Çalışma, bir üniversite hastanesinde 5 damar koroner arter bypass greftleme (KABG) ameliyatı yapılan hasta birey üzerinde gerçekleştirildi. Çalışmanın verileri; veri toplama-değerlendirme tanılama ve günlük planlama yöntemleri ile toplanmıştır. Imogene King' in Kavramsal Sistem Modeli' ne göre hemşirelik süreci basamakları incelenmiştir. Hasta DB, 52 yaşında, anterior Akut Miyokard İnfarktüsü (AMİ) tanısı konularak, akciğer ödemi tablosu ile yoğun bakım ünitesine kabulü yapıldı. Hastada kardiyak arrest gelişti. Kısa süreli Kardiyopulmoner Resüsitasyon (CPR) yapıldı. Hastaya entübasyon işlemi uygulandı. Hızlı ventriküler Atriyal Fibrilasyon (AF) hastada mevcutken, medikal tedavi ile ritmi sinüs ritmine döndürüldü. Hastanın pnömoni tedavisi on günde tamamlandı. Hastanın çoklu damar problemi olduğu için hasta bir an önce ameliyata alındı. 5 damar KABG ameliyatı gerçekleştirildi. 5 damar KABG ameliyatı sonucu yoğun bakım ünitesinde izlenen hastamızda Imogene King' in Kavramsal Sistem Modeli' ne göre hemşirelik bakımı uygulandı. Kritik düşünme süreci temel alınarak King' in Kavramsal Sistem Modeli' ne göre verilen hemşirelik bakımı, bireylerin kendi bakımına katılımını artırmakta, bireyin tüm yönleriyle değerlendirilmesini sağlamakta, hemşirelik uygulamalarında son derece gelişmiş düşünce becerilerini gerektirmekte, böylece bakımın kalitesini artırmaktadır.

Anahtar Kelimeler – Yoğun Bakım Ünitesi, Kardiyovasküler Cerrahi, Hemşirelik Bakımı, Kavramsal Sistem Modeli.

I. GİRİŞ

Hemşirelikte kuram ve modellerin kullanılmasıyla, hemşirelik eğitimi ve bakımında kalitenin artırılması sağlanmış ve bütüncül bakımı esas alan uygulamalar geliştirilmesine rehberlik edilmiştir ([1], [2]). King' in Kavramsal Sistem Modeli, kişilerarası ilişkiler kuramı olup, hasta/sağlıklı birey-hemşire arasındaki ilişkiye odaklanmıştır. Kuramın temel ögesi, sağlık organizasyonu içinde yardım etmek ve yardım almak amacıyla bir araya gelen iki insanın ilişkilerinin kişilerarası sistem başlığı altında incelenmesidir ([3], [4]). Kuramda kişilerarası ilişkiler hemşire ve hasta/sağlıklı birey arasındaki etkileşimin temelini oluşturur ([5]).

King, hemşire-hasta etkileşiminin iyi olduğu durumda başarının artacağını belirtmektedir. Ayrıca King iyi iletişim becerilerinin hasta-hemşire ilişkisinde zorunlu olduğunu ve hemşire-hasta iletişimi alanındaki eksikliğin hedef ve amaçlara ulaşmanın önündeki en önemli engel olduğunu belirtmektedir. King' in kuramı hemşirelik uygulamalarında kullanışlı, test edilebilir ve uygulanabilir bir modeldir ([6]).

II. KİNG' İN KAVRAMSAL SİSTEM MODELİNE GÖRE HEMŞİRELİK SÜRECİ BASAMAKLARI

A. Veri Toplama:

Hastanın durumu ya da algısı nedir?

Hasta DB, 52 yaşında, anterior MI tablosunda akciğer ödemi ile gelmiştir. Kardiyak arrest gelişmiştir, kısa süreli Kardiyopulmoner resüsitasyon (CPR) yapılmıştır, entübasyon işlemi uygulanmıştır. Hızlı ventriküler Atriyal fibrilasyon (AF+) iken medikal tedavi ile ritmi sinüse dönmüştür. Hastanın pnömoni tedavisi on günde tamamlanmıştır. Hasta Koroner Yoğun Bakımdan, Kalp Damar Cerrahisi Yoğun Bakımına devredilmiştir. DB' nin kalbi besleyen 5 damarında problem olduğu için hasta bir an önce ameliyata alınmıştır, 5 damar koroner arter bypass greftleme (KABG) ameliyatı geçirmiştir. DB' nin tüm bu yaşadıkları stresli olmasına neden olmaktadır.

Hemşirenin durumu ya da algısı nedir?

Hemşire, DB' nin sözel ya da sözsüz olarak ifade ettiği durumların farkındadır.

Hastanın sağlığına dönmesine yardım etmek için ihtiyaç duyulan diğer bilgiler nelerdir?

DB 52 yaşında, emekli, evli ve üç çocuğa sahiptir. Halsizlik, terleme şikayetleri ve göğüs ağrısı olmuş. Hastanın sol ventriküler EF %35 olup, yapılan koroner anjiyografi sonrası bypass kararı verilmiştir. Ancak hastada atipik pnömoni geliştiği için, ameliyat öncesi 10 gün medikal tedavi uygun görülmüştür.

Duruma yönelik kullanılacak araçlar nelerdir?

DB, monitörize takip edilmekte olup, solunumu desteklemek için oksijen maskesi kullanılmıştır. İdrar çıkışının takibini yapmak için hastaya foley sonda takılmıştır.

Hastanın yaptığı çıkarım nedir?

DB' nin durumuna yönelik endişeli ve stresli olduğu gözlenmiştir.

Hemşirenin yaptığı çıkarım nedir?

Hemşire, takip süresi boyunca DB' nin tedavi ve bakıma destek vermesi dahilinde iyileşeceği düşüncesindedir.

B. Planlama:

Hastanın hedefleri nelerdir?

Hastanın kısa sürede eski sağlığına kavuşması öncelikli hedefidir.

Hemşirenin profesyonel hedefleri ile hastanın hedefleri birbiri ile uyumlu mudur?

Genel olarak hedefler birbirleriyle uyumludur. Ancak hemşirenin profesyonel hedefleri arasında anksiyetenin giderilmesi, öz bakımın sağlanması gibi hedefler de mevcuttur.

Eğer hedefler uyumlu değilse uyumun sağlanmasında ihtiyaç duyulan iletişim ve etkileşim nelerdir?

DB ile iletişime geçilmeli ve duygularını ifade etmesine izin verilmelidir.

Hedefleri başarmada en iyi yol olan hastanın algısı nedir?

DB kaygılı olmasına rağmen hedeflere ulaşabileceğini düşünmektedir.

Hasta hedefleri başarma konusunda istekli midir?

DB hedefleri başarma konusunda işbirlikçi davranmaktadır.

Hedeflere ulaşmada en iyi yol olarak hemşirenin algıladığı şey nedir?

Hemşire hastanın bakımında öncelikleri belirleyerek, günlük yaşam aktiviteleri doğrultusunda uygun bakım girişimlerini gerçekleştirerek, oluşabilecek komplikasyonları etkileyen faktörleri önleyip, hemşirelik bakımı ile hedeflere büyük çoğunlukta ulaşabileceğini düşünmektedir.

Plandaki hedeflere ulaşmak için yapılması gereken karşılıklı değişimler nelerdir?

DB' nin hastalığı ile baş etme konusunda inançlı olması gerekir. Plandaki hedeflere ulaşmak için karşılıklı güven ve iş birliği sağlanmalıdır.

C. Uygulama

Hastanın uyguladıkları ile hemşirenin planladıkları arasında bir anlaşma sağlanabildi mi?

Hemşirenin planladıkları ile hastanın yaptıkları uyumludur.

Eylemler hemşire tarafından nasıl uygulandı?

*Hemşire, belirlenen amaçlar doğrultusunda hastanın kendi özbakımına ilişkin bilgi eksikliğini giderip, bakımına katılımını teşvik etmiştir.

*Hasta mobilizasyon ve solunum egzersizleri konusunda desteklenmiştir.

*Hastanın ağrısı değerlendirilmiş; yeri, niteliği, yayılımı, süresi, şiddeti, eşlik eden başka belirti ve bulguların varlığı, solunum ile ilişkisi, bulantı, kusma, terleme, çarpıntı, halsizlik, solunum sıkıntısı ve baş dönmesi, endişe gibi belirti ve bulguların eşlik edip etmediği değerlendirilmiştir.

*Hekim istemine göre ilaçları uygulanıp, etki ve yan etkileri izlenmiştir.

*İsteme göre oksijen uygulanıp, pulse oksimetre ile oksijen saturasyonu takibi yapılmıştır.

*Hastaya sessiz ve sakin bir ortam sağlayarak yapılan tüm girişimlerin nedeni anlatılmış ve soru sorması için cesaretlendirilmiştir.

*Sıvı-elektrolit dengesi sürdürülmüştür, aldığı-çıkardığı takibi yapılmıştır.

*BUN, serum kreatin, idrar ve serum elektrolitleri; Hgb, Htc ve eritrosit değerleri gibi laboratuvar bulguları ve kardiyak göstergelerinin (CK-MB, troponin, myoglobin gibi) takibi yapılmıştır, arteriyel kan gazları izlenmiştir.

*Toraks tüpleri tıkanıklık ya da kıvrılma yönünden kontrol edilmiştir.

*Hasta enfeksiyon belirtileri yönünden gözlenmiş olup, gerektiğinde hekim istemine göre başlanan antibiyotik tedavisi uygulanmıştır ve invazif araçların gerekliliği sona erdiğinde hemen çekilmiştir.

*Diyetisyenle iş birliği içerisinde beslenme önerileri düzenlenmiştir.

*Stresi azaltmada kullanılacak yöntemler anlatılmıştır.

*Hastanın spesifik EKG değişimleri gözlenmiştir.

*Hastanın zaman ve oryantasyonu için sık sık hatırlatma yapılmıştır, düzenli olarak aile ziyaretleri sağlanmıştır.

*Deliryuma yol açabilecek ilaçlar değerlendirilmiştir.

*Algısal bozukluk, halüsinasyon, dezoryantasyon ve paranoid delüzyon yönünden hasta gözlenmiştir.

*Cilt bütünlüğü değerlendirilmiştir.

*Oral mukoza, dil, diş etleri ve dişler değerlendirilmiş, ağız bakımı yapılmıştır.

*Düşmelerden korumak amacıyla çevre düzenlemesi yapılmıştır.

Eylemler hemşire tarafından neden uygulandı?

DB' nin durumunun iyileşmesini sağlamak ve tedaviye yumunu artırmak amacıyla uygulanmıştır.

D. Değerlendirme:

Kritik düşünme süreci temel alınarak King' in Kavramsal Sistem Modeli'ne göre verilen hemşirelik bakımı, bireylerin kendi bakımında otonomi sahibi olmasını sağlamakta bireyin bütüncül bir yaklaşımla değerlendirilmesini sağlamakta, hemşirelik uygulamalarında son derece gelişmiş düşünce becerilerini gerektirmekte, böylece verilen hemşirelik bakımının kalitesini artırmaktadır.

KAYNAKLAR

- [1] Deniz A, Yıldırım Y, Fadıoğlu Ç, Şenuzun Aykar F. King' in Amaca Ulaşma Kuramı Çerçevesinde Bir Kalp Yetersizliği Olgusu. Journal of Cardiovascular Nursing. 2017;8(16):63-70.
- [2] Gök Uğur, H. Orak, OS. Ağaçdiken Alkan S. Yüksel Ş. Evde Bakımda Alzheimer Hastasının Imogene King' in Kavramsal Sistem Modeline Göre İncelenmesi: Olgu Sunumu. Psikiyatri Hemşireliği Dergisi. 2017;8(1):48-53
- [3] Imogene King-Nursing Theorist. [Online Accessed] Erişim Adresi: <http://www.nursingtheory.org/nursing-theorists/Imogene-King.php>. Erişim Tarihi: 08.11.2018
- [4] Saeloff CL, Messmer PR Conceptual System and Middle-Range Theory of Goal Attainment. Ed: Alligood, MR. Nursing theorists and their work. Elsevier Health Sciences. 2014; 258-280.
- [5] Alligood, M R. Family healthcare with King's theory of goal attainment. Nursing Science Quarterly. 2010;23(2), 99-104.
- [6] Sylvia T. Brown R.N. Belinda T. Lee R.N. Imogene King's conceptual framework: a proposed model for continuing nursing education Journal of Advanced Nursing. 1980;5(5),467-473.